

PITANJA I ODGOVORI

UVOD

Preuzimanjem poslova djelatnosti medicine rada u jedinstveni sustav obveznog zdravstvenog osiguranja Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, kao jedinstveni provoditelj od 1. siječnja 2011. godine, nastoji poboljšati ne samo dostupnost nego i kvalitetu zdravstvene zaštite na radu.

Izmjenom i dopunom Odluke o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu odnosno profesionalne bolesti s osnova- ma za sklapanje ugovora, koju je donijelo Uprav- no vijeće Hrvatskog zavoda za zdravstveno osigu- ranje na sjednici održanoj 18. rujna 2012. godine, sa ciljem jačanja preventivnih aktivnosti i smanje- nja broja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti uvedena su dva nova postupka: obilazak radnog mjesta radnika u svrhu ocjenjivanja zdravstvene sposobnosti radnika i zahtjeva radnog mjesta, kao i obilazak zbog provjere procjene opasnosti i kod promjene radnih procesa.

Specijalisti medicine rada moraju biti sve prisutniji na radnom mjestu i sudjelovati u svim preventivnim aktivnostima, kao što su obvezni biti i dio tima za izradu procjene opasnosti ko- jom se utvrđuje rizik za oštećenje zdravlja na pojedinom mjestu pri izloženosti nekoj štetnosti ili više štetnosti istovremeno. Potrebna je trajna

suradnja sa stručnjacima zaštite na radu i osigu- ravanje zdravog radnog mjesta.

Zdravo radno mjesto donosi korist ne samo radniku nego društvu u cjelini:

- prevenira se invalidnost
- radnik ne odlazi na bolovanje
- nema gubitka radnih dana
- smanjuju se troškovi liječenja
- nema ranijeg umirovljenja
- povećava se učinkovitost i produktivnost.

Poduzete preventivne aktivnosti pridonijet će smanjenju pobola od ozljeda na radu, profesio- nalnih bolesti kao i ozljeda u vezi s radom. To će rezultirati također smanjenjem ukupne sto- pe bolovanja, što je iznimno važno ne samo za poslodavca nego i za osiguravatelja i državu u cjelini.

Zdravstvena edukacija i sve preventivne ak- tivnosti su trajni zadatak i moraju na kraju re- zultirati očuvanjem zdravlja i uspostavljanjem prepoznatljive kulture rada, kao i povećanjem zadovoljstva kako radnika tako i poslodavaca.

Medicina rada kao djelatnost primarne razine zdravstvene zaštite ima zadaću:

- unapređenje i održavanje zdravlja zapo- slenika te
- što dulje očuvanje radne sposobnosti.

Kako živimo u vremenu novih tehnologija i novih izazova, iznimno je važna prilagođenost radnom mjestu i zahtjevima poslovnih procesa.

Da bi se očuvala radna sposobnost, motivacija i psihološka stabilnost radnika, kvaliteta rada, te preveniralo ozljedu na radu kao i stres itd., nužno je organizirati timski rad svih stručnjaka od doktora specijalista medicine rada, stručnjaka zaštite na radu, psihologa, ekologa, socijalnih radnika i drugih mjerodavnih stručnjaka, da prilagođenost na radno mjesto bude pravovremena i kompletna.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje pomno će pratiti jačanje preventivnih aktivnosti i prisutnost specijalista medicine rada na radnim mjestima radnika kako bi u vremenu koje slijedi dodatno osnažili i poticali druge preventivne aktivnosti koje će pridonijeti preveniranju ozljeda na radu i očuvanju zdravlja radnika.

1. Da li je radno mjesto balansera zrakoplova, dispečera zrakoplova, koordinatora prometa i kontrolora opsluživanja radno mjesto s posebnim uvjetima rada? Ako nije, a zdravstveni pregled je uvjet za dobivanje licence za rad na dvije godine, koje preglede mora izvršiti specijalist medicine rada kako bi utvrdio da je radnik sposoban za navedene poslove?

Odgovor:

Sukladno čl. 2., st. 1., toč. 1. i 2. Pravilnika o poslovima na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti (N.N., br. 70/10. – nastavno: Pravilnik), poslovi u zračnom prometu su poslovi na kojima radnik može raditi samo nakon prethodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti, s obzirom da su oni:

- poslovi koji su prema propisima zaštite zdravlja na radu i sigurnosti na radu utvrđeni kao poslovi s posebnim uvjetima rada (čl. 3., st. 1., toč. 19. Pravilnika o poslovima s posebnim uvjetima rada (N.N., br. 5/84.)
- poslovi na kojima prema drugim propisima radnici mogu raditi samo nakon pret-

hodnog i redovnog utvrđivanja zdravstvene sposobnosti (Pravilnik o utvrđivanju zdravstvene sposobnosti zrakoplovnog osoblja i uvjetima kojima mora udovoljavati poduzetnik koji obavlja liječničke preglede zrakoplovnog osoblja (N.N., br. 31/10. i 110/11.).

Temeljem čl. 7., st. 1. Odluke o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti s osnovama za sklapanje ugovora (N.N., br. 1/11., 6/11., 31/11., 78/11., 153/11. i 38/12. – nastavno: Odluka) *utvrđeni standard* prava na specifičnu zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja osigurava se osiguranicima putem zdravstvenih ustanova koje u svojem sastavu imaju djelatnost medicine rada te specijalista medicine rada u privatnoj praksi koje je odabrao poslodavac za svojeg radnika, a s kojima je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) sklopio ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite radnika na primarnoj razini zdravstvene djelatnosti.

Pregledi radnika koji rade na poslovima zrakoplovnog prijevoza te pregledi radnika koji rade na drugim mjestima u zrakoplovnom prometu koji podliježu obveznim pregledima regulirani su čl. 23., st. 2., toč. 47. i 48. Odluke (MR047 i MR048).

HZZO ne snosi troškove liječničkih pregleda zbog izdavanja licence (dozvole) za obavljanje određenih poslova u zrakoplovstvu, a koji su iznad standarda utvrđenih odredbama Odluke te se ne mogu podvesti pod preglede utvrđene čl. 23., st. 2., toč. 47. i 48. Odluke, odnosno čl. 23., st. 3. i 4. Odluke, za koje je HZZO obavezan izvršiti povrat troškova poslodavcu temeljem ispostavljenog zahtjeva i predočene odgovarajuće dokumentacije sukladno uputama danim na web stranicama HZZO-a.

Za informacije o smjernicama i sadržaju pregleda za dobivanje licence za rad na poslovima stručnog osoblja koje obavlja poslove od značaja za sigurnost zračne plovidbe upućujemo na Hrvatski zavod za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Zagreb, Cimermanova 64a.

2. Ide li zdravstveni pregled vozača zbog produljenja valjanosti vozačke dozvole obavljen kod doktora specijaliste medicine rada na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje?

Odgovor:

U okviru prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, sukladno članku 14. b Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 150/08., 94/09., 153/09., 71/10., 139/10., 49/11., 22/12. i 57/12. – nastavno: Zakon) osiguranicima iz čl. 6., st. 1., toč. 1. do 6. i toč. 8. i 18. Zakona osiguravaju se mjere specifične zdravstvene zaštite koja se ostvaruje u zdravstvenim ustanovama te kod specijaliste medicine rada u privatnoj praksi uključenih u mrežu ugovornih subjekata medicine rada koji su s Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje (HZZO) sklopili ugovor o provođenju specifične zdravstvene zaštite radnika.

Temeljem članka 10., stavka 2. Odluke o standardima i normativima prava na zdravstvenu zaštitu iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti s osnovama za sklapanje ugovora (N.N., br. 1/11., 6/11., 31/11., 78/11., 153/11. i 38/12. – nastavno: Odluka) specifična zdravstvena zaštita u okviru obveznog zdravstvenog osiguranja obuhvaća:

- liječničke preglede i dijagnostičke postupke zbog utvrđivanja radne sposobnosti za radna mjesta s posebnim uvjetima rada
- praćenje zdravstvenog stanja radnika na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada prema posebnim propisima
- praćenje i analizu pobola s osnove ozljede na radu i profesionalne bolesti
- provođenje dijagnostičkih postupaka zbog utvrđivanja profesionalne bolesti.

Zdravstveni pregled vozača kojem upravlja ne vozilom nije osnovno zanimanje, obavljen od doktora specijaliste medicine rada, nije pregled koji je obuhvaćen specifičnom zdravstvenom zaštitom radnika u okviru obveznog zdravstvenog osiguranja te ne ide na teret HZZO-a osnovom članka 23. Odluke.

Uvjeti za obavljanje zdravstvenih pregleda, vrsta i opseg pregleda, način vođenja evidencije i medicinske dokumentacije, dokumentacije vezane uz psihologijsko testiranje, izdavanje uvjerenja i izvještavanje o zdravstvenoj sposobnosti vozača i kandidata za vozače regulirani su *Pravilnikom o zdravstvenim pregledima vozača i kandidata za vozače* (N.N., br. 1/11.) koji donosi Ministarstvo zdravlja uz suglasnost ministra unutarnjih poslova.

3. Snosi li troškove zdravstvenih pregleda zbog držanja i nošenja oružja obavljenih od doktora specijaliste medicine rada Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje?

Odgovor:

Nastavno na prethodno pitanje, zdravstveni pregledi zbog držanja i nošenja oružja koje je obavio specijalist medicine rada, sukladno Zakonu o oružju (N.N., br. 63/07., 146/08. i 59/12.), također nisu obuhvaćeni specifičnom zdravstvenom zaštitom i ne idu na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO), osim pregleda definiranih *Pravilnikom o načinu utvrđivanja opće i posebne zdravstvene sposobnosti čuvara i zaštitara* u privatnoj zaštiti (N.N., br. 38/04., 106/04., 38/08. i 16/11.) koji donosi Ministarstvo zdravlja uz suglasnost ministra unutarnjih poslova, a troškove pregleda snosi HZZO sukladno čl. 23., st. 2., toč. 49. i 50. Odluke (MR049 i MR050).

4. Može li umirovljenik, državljanin Bosne i Hercegovine, s prebivalištem u Republici Hrvatskoj koji prima mirovinu prema propisima Bosne i Hercegovine, a radio je u obje države i obolio od azbestoze zahtijevati priznavanje prava osnovom profesionalne bolesti u Republici Hrvatskoj?

Odgovor:

Člankom 13. b, stavkom 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (N.N., br. 150/08., 94/09., 153/09., 71/10., 139/10., 49/11., 22/12. i 57/12. – nastavno: Zakon) pro-

pisano je da se prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za slučaj ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti osiguravaju osiguranicima iz čl. 6., st. 1., toč. 9. Zakona, kojima je bolest odnosno ozljeda neposredna posljedica priznate ozljede na radu, odnosno profesionalne bolesti.

Člankom 6., stavkom 1., točkom 9. Zakona propisano je da se na obvezno zdravstveno osiguranje osiguravaju i stječu status osiguranika *korisnici mirovine po propisima o mirovinskom osiguranju Republike Hrvatske* ako imaju prebivalište ili odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj.

Navedenim osiguranicima, sukladno članku 13.b, stavku 2. Zakona, prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja osiguravaju se i u slučaju profesionalne bolesti ako su bili izloženi fibrogenim prašinama ili karcinogenima kao radnici kod pravnih ili fizičkih osoba s registriranom djelatnošću u Republici Hrvatskoj.

S obzirom da se u navedenom slučaju radi o korisniku mirovine koji doduše ima prebivalište u Republici Hrvatskoj, ali prava iz mirovinskog osiguranja ostvaruje isključivo od stranog nositelja mirovinskog osiguranja, on ne ostvaruje pravo na podnošenje zahtjeva Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje zbog priznavanja profesionalne bolesti.

5. Poslodavac ima zaposlene radnike koji rade s računalom dulje od ½ radnog vremena koje upućuje na preventivni pregled kod izabranog doktora specijaliste medicine rada. Mogu li se navedeni pregledi tretirati kao periodički pregledi za koje doktor specijalist medicine rada ispostavlja račune Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje ili bi te radnike trebalo uputiti na prethodne, odnosno izvanredne preglede budući da do sada nisu pregledani vezano uz rad s računalom?

Odgovor:

Člankom 10., stavkom 1. Pravilnika o sigurnosti i zaštiti zdravlja pri radu s računalom (N.N., br. 69/05. – nastavno: Pravilnik) propisano je da u okviru preventivnih pregleda poslodavac mora osigurati pregled vida radnika kod specijaliste medicine rada:

- prije početka zapošljavanja na radnom mjestu s računalom,
- najmanje svake dvije godine *za radnike koji nose korekcijska pomagala*,
- na zahtjev radnika, zbog tegoba koje bi mogle biti posljedica rada s računalom, tj. sa zaslonom.

Temeljem članka 10., stavka 2. Pravilnika, radnici imaju pravo na pregled vida kod specijalista oftalmologa ako se pri pregledu iz stavka 1. istog članka utvrdi da je specijalistički pregled potreban.

Potrebna financijska sredstva za provedbu navedenih mjera ne mogu ići na teret radnika sukladno članku 10., stavku 3. Pravilnika.

Člankom 13. Pravilnika propisano je da obveze prema odredbama članka 10. Pravilnika počinju teći u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu predmetnog Pravilnika (14. lipnja 2005.).

Ako poslodavac nije postupio sukladno članku 10., stavku 1., alineji 1. Pravilnika u roku propisanom člankom 13. Pravilnika, radi se o izvanrednom pregledu, a troškove takvog pregleda snosi poslodavac.

S obzirom da u navedenom slučaju poslodavac radnike nije u naznačenom roku uputio na prethodni pregled, troškovi takvog pregleda ne idu na teret Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

*Veronika Laušin, dr. med.
Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Zagreb*